

कृत् 10 U. (कीर्तयति-ते, कीर्तित) 1 To mention, repeat, utter : नास्मि कीर्तित एव R. 1. 87; Ms. 7. 167; 2. 124. -2 To tell, recite, declare, communicate; सर्वं शृणुत तं विप्राः सम्यक् कीर्तयतो मम Ms. 3. 36; 9. 42. -3 To name, call. -4 To praise, glorify, commemorate; अपप्रथद्गुणान् आतुर-चिकीर्तच्च विक्रमम् Bk. 15. 72.

कीर्तनीय, कीर्तन्य a. Fit to be praised; अपांसुलानां धुरि कीर्तनीया R. 2. 2.

कल्प 1 A. (कल्पते, चकल्पे, अकल्पत्, अकल्पत, अकल्पिष्ये; कल्पिष्यते; कल्पयति-ते, कल्पितुम्, कल्पुम्, कल्पत) 1 To be fit or adequate for result in, bring about, accomplish, produce, tend to; (with dat.) कल्पसे रक्षणाय Ś. 5. 8; पश्चात्पुत्रैरप-हृतभरः कल्पते विश्रमाय V. 3. 1; विभावरी ययरणाय कल्पते Ku. 5. 44; 6. 29; 5. 79; Me. 57; R. 5. 13; 8. 40; S. 6. 23; Bk. 22. 21. -2 To be well-managed or regulated, to succeed. -3 To become, happen, occur; कल्पिष्यते हरेः प्रीतिः Bk. 16. 12; 9. 44, 45. गजेन्द्राः कल्पयन्ते तुरगपतयो वर्मरचिताः Pañch. 2. 7; Bhāg. 3. 16. 12. -4 To be prepared, be ready; चकल्पे चाश्वकुञ्जरम् Bk. 14. 89. -5 To be favourable to, subserve. -6 To partake of. -7 To prepare, arrange. -8 To produce, cause, effect, create (with acc.); प्रजापतीनां स पतिश्चकल्पे कान्प्रजापतीन् Bhāg. 3. 7. 25. -9 To accommodate one's self to. -10 To fall to the share of. -Caus. (कल्पयति-ते) 1 To prepare, arrange, make ready, fit out; शयनमस्याकल्पयम् K. 156, 157. -2 To settle, fix upon, intend, design; ध्रुवं मां प्रातराशार्थं राक्षसः कल्पयिष्यति Rām. 5. 26. 33; कल्पिता मूल्यमे-तेषां क्रूरेण भवता वयम् Mu. 5. 17. -3 To make, offer; Mu. 6. 21.; R. 5. 28; 11. 51, 93. -4 To provide or furnish with; Bh. 3. 95; R. 1. 94; 5. 9. -5 To believe, consider, imagine, think; मत्सरस्तु मे विपरीतं कल्पयति Mu. 7; Śi. 11. 6. -6 To cut, divide; Ś. 6. -7 To execute, bring about, do, perform; Śi. 11. 27. 14. 21. -8 To form, frame; -9 To invent, compose (as a poem); स्वायंभुवो मनुष्यमानिदं शास्त्रमकल्पयत् Ms. 1. 102; -10 To receive, accept; नातो ह्यन्यमकल्पयन् Rām. 2. 91. 65.

कल्प p. p. [कल्प-क्त] 1 Arranged, prepared, done, got ready, at hand; जातस्य सत्युध्रुव एष सर्वतः प्रतिक्रिया यस्य न चेह कल्पता Bhāg. 6. 10. 32; equipped; कल्पतविवाहवेषा R. 6. 10; decked in her nuptial attire. -2 Cut, pared; कल्पकेशानखरमश्रु Ms. 4. 35. -3 Caused, produced. -4 Fixed, settled; पञ्च कल्पता महायज्ञाः प्रत्यहं गृहमेधिनाम् Ms. 3. 69; 11. 27. -5 Thought of, invented. -6 Formed, framed. -7 Ascertained, determined; न तस्याश्चित्तमन्यादक्कल्पतोऽत्र प्रत्ययस्तथा Ks. 123. 147. -Comp. -कीला a title-deed. -धूपः frankincense.

कल्पतिः f. [कल्प-क्तिन्] 1 Accomplishment, success; Vāj. 18. 11. -2 Invention, contrivance; Rāj. T. 5. 463. -3 Arranging.

कल्पसिक a. Bought, purchased.

केकयः (Pl.) N. of a country and its people; मगध-कोसलकेकयशासिनां दुहितरः R. 9. 17; केकयमित्रयुप्रलयानां यादेरियः P. VII. 3. 2. -यी (also केकेयी) N. of the wife of Daśaratha.

केकर a. (री f.) [के मूर्ध्नि करीतुं नेत्रतारां शीलमस्य, कृ-अच् अलुक् Tv.] Squint-eyed; Māl. 2. 5; 4. 2; शठ! बान्धवनिः-क्षेह काक! केकर! पिङ्गल! Dūtavākyaṃ 1. 38. -रम् A squint eye; cf. आकेकर. -Comp. -अक्ष, -नेत्र, -लोचन a. squint-eyed; Bri. Up. 5. 68. 65.

केका The cry of a peacock; केकाभिर्नालकण्ठस्तिरयति वचनं ताण्डवाडुच्छिखण्डः Māl. 9. 30; षड्जसंवादिनीः केकाः R. 1. 39; 7. 69; 13. 27; 16. 64; Me. 22.

केकावलः, -केकिकः, -केकिन m. A peacock; इतः केकिक्रीडाकलकरवः पक्षमल्लशाम् Bh. 1. 93; अकेकी किं केकी किमु कलरवोऽसौ क्षतरवः Subhās.

केकाणः A horse belonging to Kekāṇa locality; गोजिकाणाश्च केकाणाः प्रौढाहाराश्च मथ्यमाः Śālihotra of भोज, Appendix II. 26.

केणिका A tent.

केत a. [कित्-आधारे घञ्] Knowing, learned. -तः 1 A house, abode; अनन्यमेकं जगदात्मकेतं भवापवर्गाय भजाम देवम् Bhāg. 10. 63. 44. -2 Living, habitation. -3 A banner. -4 Will, intention, desire. -5 Summons, invitation. -6 Apparition, form, shape. -7 Wealth. -8 Atmosphere, sky. -9 Intellect, judgment.

केतकः [कित्-निवासे ष्वल्] 1 N. of a plant; प्रतिभान्यद्य वनानि केतकानाम् Ghat. 15. -2 A banner. -कम् A flower of the Ketaka plant; केतकैः सूचिभिः Me. 23; R. 6. 17; 13. 16. -की 1 N. of a plant (=केतक); हसितमिव विद्यते सूचिभिः केतकीनाम् R. 2. 23. -2 A flower of that plant; मालाः कदम्बनवकेसरकेतकीभिरायोजिताः शिरसि बिभ्रति येषितोऽद्य R. 2. 20.

केतनम् [कित्-ल्युट्] 1 A house, an abode; अकलित-महिमानः केतनं मङ्गलानाम् Māl. 2. 9; मम मरणमेव वरमतिवितथके-तना Git. 7. -2 An invitation, summons; Mb. 13. 23. 12-16. -3 Place, site; सौवर्णभित्ति संकेतकेतनं संपदामिव Ks. 26. 44. -4 A flag, banner; भर्षं भीमेन महता भवतो रथकेतनम् Ve. 2. 23; Śi. 14. 28; R. 9. 39. -5 A sign, symbol; as in मकरकेतन. -6 An indispensable act (also religious); निवापाञ्जलिदानेन केतनैः श्राद्धकर्मभिः। तस्योपकारे शक्तस्त्वं किं जीवन् किमुतान्यथा Ve. 3. 16. -7 A spot, mark. -8 The body; तस्यां तु वानरो दिव्यः सिंहशार्दूलकेतनः Mb. 1. 225. 15; Bhāg. 4. 24. 68; Git. 7. 5.

केतयति Den. P. 1 To summon, call, invite. -2 To advise, counsel. -3 To fix or appoint a time. -4 To hear, -5 To show, indicate; U. 6. 24.

केतित a. 1 Called, summoned; केतितस्तु यथान्यायं हव्य-कव्ये द्विजोत्तमः Ms. 3. 190. -2 Dwelt, inhabited.